

Současnost a budoucnost farmakogenetického testování se zaměřením na farmakoterapii deprese

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.^{1,2}, MUDr. Petr Šilhán, Ph.D.²

¹Psychiatrická klinika LF MU a FN Brno

²KPN LF Ostravská univerzita a Oddělení psychiatrie, FN Ostrava

Článek pojednává o možnostech farmakogenetického testování v psychiatrii. Největšího pokroku v této oblasti bylo dosaženo u deprese. Několik expertních týmů a odborných společností se zabývá tvorbou doporučení pro farmakogenetické testování. Shody a silné evidence bylo dosaženo u genotypizace enzymů cytochromu P450 CYP2D6 a CYP2C19. Bylo zjištěno, že jejich aktivita souvisí i s účinností a tolerancí řady látek. V současnosti se dostávají do popředí zájmu multigenové testy, převážně komerčně vyráběné, které mohou pomoci při volbě léku a adekvátní dávky u konkrétního jedince. Nepochybně farmakogenetika bude hrát stále významnější roli v optimalizaci a individualizaci léčby v psychiatrii a měli bychom tuto problematiku zařadit do celoživotního vzdělávání v psychiatrii.

Klíčová slova: farmakogenetické testy, psychiatrie, doporučené postupy, antidepressiva.

The present and the future of pharmacogenetic testing with focus on the pharmacotherapy of depression

The paper deals with possibilities of pharmacogenetic testing in psychiatry. The greatest progress has been made in depressive disorder. Several expert groups and professional associations specialize on developing guidelines for pharmacogenetics testing. Consensus and high level of evidence have been achieved in genotyping of P450 CYP2D6 and CYP2C19 enzymes. It was found that their activity is associated with efficacy and tolerability of many drugs. Nowadays, the multigenes, mostly commercially produced tests, are becoming important. They can help with choice and adequate dosing of drug in individual patient. Undoubtedly, the pharmacogenetics will play an important role in optimization and individualization of treatment in psychiatry and we should include this topic into life long education in psychiatry.

Key words: pharmacogenetic testing, psychiatry, guidelines, antidepressants.

Úvod

Rychlý rozvoj moderních technologií umožnil soustředit velké množství objektivně měřitelných dat v reálném čase. V oblasti zdravotnictví jich využívá mj. precizní medicína, tedy personalizovaný přístup, který přidává k rozhodovacímu procesu měřitelné indikátory normálních a patogenních procesů (biomarkery) (1, 2).

Individuální rozdíly v účinnosti jednotlivých léčebných látek jsou zapříčiněny značnou měrou rozdílnou genetickou výbavou jednotlivce. Genetické faktory ovlivňující farmakokinetiku (absorpci, transport, metabolismus a exkreci léků), a farmakodynamiku (mechanismus působení na cílových strukturách) zkoumá farmakogenetika. Farmakogenetika v užším smyslu se zabývá studiem jednotlivých genů,

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: Psychiatr. praxi. 2024;25(2):71-75

<https://doi.org/10.36290/psy.2024.012>

Článek přijat redakcí: 14. 3. 2024

Článek přijat k tisku: 15. 4. 2024

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.

eva.ceskova@gmail.com